

Dragkamp om krigserstatning

Tyskland og jødiske organisasjoner samt myndighetene i USA er i ferd med å bli enige om et nytt erstatningsfond for krigsofre.

Aftenpostens
korrespondent
ULF PETER HELLSTRØM
Berlin

En arbeidsgruppe skal utarbeide retningslinjene og omfanget av et nytt fond for krigsofre i løpet av de nærmeste to uker, sa forbunds-kansler Gerhard Schröders st. f. Bodo Hombach i går. Han mener at en løsning er i sikte.

Det ømtålige spørsmålet om nye erstatninger fra tysk næringsliv til tvangsarbeidere og Holocaust-ofre blir trolig også berørt når for-iskansler Schröder se. Etter USAs president Bill Clinton i morgen.

Schröder vil også be Clinton om å få utlevert hemmelige spionasjemapper fra DDR-staten som etterretningsorganisasjonen CIA sikret seg i Øst-Berlin i de kaotiske månedene vinteren 1989-1990.

Stabssjef Hombach har de siste dager ledet de første samtaler mellom tyske embedsmenn og næringslivsledere og amerikanske myndigheter og organisasjoner - inkludert Den jødiske verdenskonferansen - om erstatninger til tvangsarbeidere fra krigens dager. Også den israelske regjeringen har vært koblet inn i forhandlingene.

Milliarder

Størrelsen på det nye fondet er ikke klart, men tyske medier tror at det vil utgjøre flere hundre millioner mark. Det tilsvarende trolig et par milliarder kroner. Kanskje blir fondet også adskillig større for å kunne håndtere kravene fra mellom 80 000 og 130 000 tidligere tvangsarbeidere.

Fondets midler skal blant annet brukes til å utbetale erstatninger til tvangsarbeidere i det tidligere Øst-Europa som ikke fikk vederlag under det tidligere Vest-

I Washington. Deutsche Banks konsernsjef Rolf-Ernst Breuer

Tysklands oppgjør med andre land etter krigen.

Også Deutsche Banks konsernsjef Rolf-Ernst Breuer har deltatt i Hombachs delegasjon. Tysklands og verdens

største bank er i fokus fordi nye opplysninger som ble kjent i forrige uke, avslørte at en Deutsche Bank-filial sto bak byggefinansieringen av I. G. Farben-anleggene i dødsleiren Auschwitz i siste del av annen verdenskrig.

Generalsekretær Israel Singer i Den jødiske verdenskonferansen og andre talsmenn for Holocaust-ofre og tvangsarbeidere har truet med å forpurre eller forsinke Deutsche Banks planlagte overtagelse av den amerikanske banken Bankers Trust. Oppkjøpet ville igjen etablere Deutsche Bank som verdens største bankgruppe.

Fusjon truet

Breuer har denne uken fastholdt at innlemmelsen av Bankers Trust vil finne sted som planlagt i annet kvartal. Han har samtidig innrømmet at en forsinkelse vil fordyre overtakelsen. Det var et uavhengig historisk institutt som Deutsche Bank selv har opprettet, som nylig offentliggjorde bankens rolle i finansieringen av Auschwitz. Deutsche Banks ledelse forsikrer at de står ved sitt etiske ansvar for Holocaust-ofre og deres etterlatte.

Det tyske initiativet overfor organisasjonene i USA er også et forsøk på å komme frem til en samordnet løsning for tysk næringsliv. Men tyske jurister er likevel skeptiske til at et nytt erstatningsfond vil kunne forhindre nye erstatningskrav i fremtiden.

Regjeringen i Tyskland arbeider trolig bak kulissene for å motvirke nye overraskelser gjennom tilleggsavtaler på mellomstatlig nivå med USA, Israel og øst-europeiske land.

Bankfinansiert. Deutsche Bank bidro til finansieringen av dødsleiren Auschwitz.

FOTO: SCANPIX/AP

Med brunstenk på blådressen

Tyske storbanker gikk nazistenes ærend under krigen, selv om de forsøkte å distansere seg fra Hitler-regimet, mener kritikere.

Aftenpostens
korrespondent
ULF PETER HELLSTRØM
Berlin

Deutsche Banks rolle i nazitiden er igjen havnet i et kritisk søkelys. Det gjelder ikke minst den legendariske skikkelsen Hermann Josef Abst, som David Rockefeller en gang kalte «verdens ledende bankier».

Under krigen var Abst og Deutsche Bank delaktige i det nazistiske regimets utrensninger i næringslivet i Tyskland og i okkuperte områder. Nazistene beslagla jødiske firmaer og ville selge dem videre til «ariske» virksomheter. Og bankene tilret-

Mektig mann. Banksjef Hermann Josef Abst

tela forretninger som i dag ville drevet seg om utallige milliarder kroner. Striden står om bankfolk som Abst var villig medhjelper eller motstrebbende verkøyer for regimet. En av nøkkelpersonene var Deutsche Banks fremadstormende banksjef Hermann Josef Abst, som ble medlem av konsernledelsen i Tysklands største bank like før krigsutbruddet. I de første krigsårene fulgte han Wehrmachts fremmarsj som en skygge inn i nye okkuperte territorier. Abst var delaktig i de praktiske sidene ved ekspropriasjonene og andre tvangsforretninger. Abst tok hånd om jødiske kredittinstitutter, oljeselskaper i Romania, gres-

ke shippinginteresser, kullprodusenter i Böhmen og mindre banker i Belgia og Nederland. Han ble en nøkkelfigur for naziregimet, nesten på linje med sentralbanksjefen Schacht.

Og fra 1940 satt Deutsche Bank-direktøren i styret i kjemigiganten I. G. Farben, som brukte konsentrasjonsfanger til sin kjemiske produksjon. Og I. G. Farben bygget en god del av dødsleiren Auschwitz.

Gode kontakter

Hvor meget Abst visste om hva som egentlig skjedde i Auschwitz, er usikkert. Men en bankmann av Absts format hadde gode antenner.

Og styret i I. G. Farben diskuterte i alle fall spørsmålet om bruk av tvangsarbeidere i kjempekonsernets fabrikker. Her ligger noe av årsaken til at Deutsche Banks ledere i dag erkjenner det moralske ansvar som fremdeles hviler

på storbanken. Abst meldte seg aldri inn i det nasjonal-socialistiske partiet, og han holdt kontakt med sammen-svergelsen som 20. juli 1944 gjennomførte det mislykkede attentatet mot Adolf Hitler. Han var den perfekte bankmannen med kontakter alle veier.

Adenauers mann

Etter krigen kom Abst til heder og verdighet igjen etter et kort fengselsopphold under Nürnberg-prosessen. Han ble en nøkkelfigur for den amerikanske Marshall-hjelpen til det sønderskutte Europa og rådgiver for Vest-Tysklands første forbundskansler Konrad Adenauer. Han ble Deutsche Banks konsernsjef fra 1957, styreformann og senere æresformann i styret til sin død i 1994. Abst var en stor bankmann, men med brunstenk på blådressen.